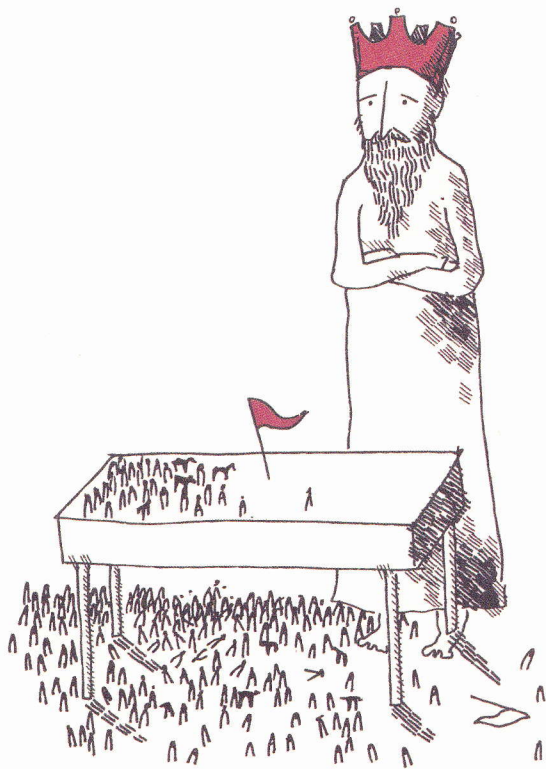

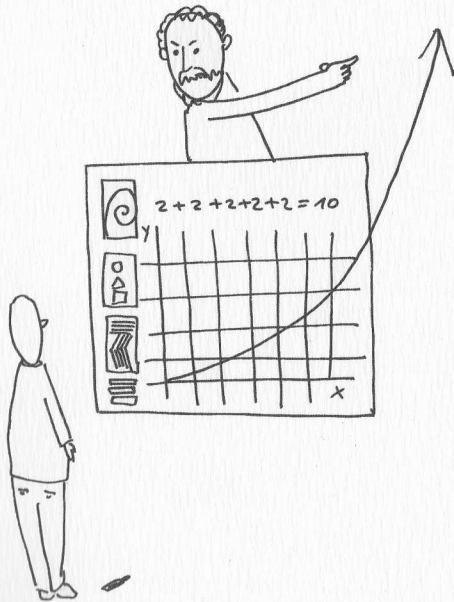
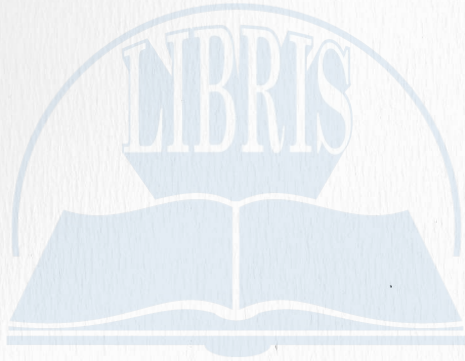

SENECA

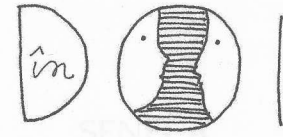
alt timp nu am

*Despre scurtimea vietii
Despre viata fericita*

*Adunând toate timpurile într-unul
singur, filozoful își face viață lungă.*

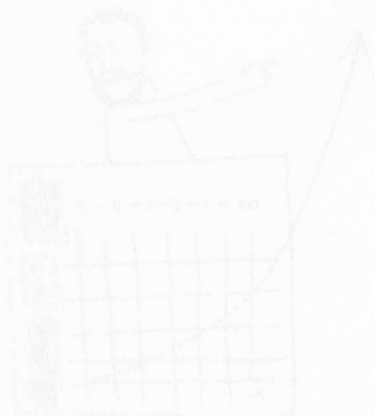
Lucius Annaeus

ALT TIMP NU AM

Despre scurtimea vieții
Despre viața fericită

Traducere din limba latină de
Iosana Costeșcu, Vișchi Eugenia Dumitru
și Daniela Perlețdău

Editura Seneca Lucius Annaeus

*...într-unul
...peste viața lungă.*

CUPRINS

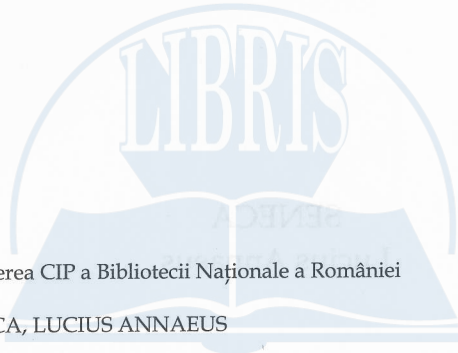
SENECA
Lucius Annaeus

ALT TIMP NU AM
Despre scurtimea vieții
Despre viața fericită

Traducere din limba latină de
Ioana Costa, Vichi-Eugenia Dumitru
și Ștefania Ferchedău

Editura Seneca Lucius Annaeus

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SENECA, LUCIUS ANNAEUS

Alt timp nu am:

Despre scurtimea vieții = De brevitare vitae

Despre viața fericită = De vita beata / Seneca L.A.;

trad.: Ioana Costa, Vichi-Eugenia Dumitru și Ștefania Ferchedău;

desene: Ștefan Procopie; coord.: Anastasia Staicu.

Editura Seneca Lucius Annaeus, 2014, București

ISBN 978-606-93594-5-7

I. Costa, Ioana (trad.)

II. Dumitru, Vichi Eugenia (trad.)

III. Ferchedău, Ștefania (trad.)

IV. Procopie, Ștefan (il.)

V. Staicu, Anastasia (coord.)

821.124-96=135.1

machetare: Dragoș Tudor

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Toate drepturile prezentei ediții sunt rezervate autorilor. Nici o parte din această lucrare nu poate fi reprodușă, stocată sau transmisă sub indiferent ce formă fără acordul prealabil scris al autorilor.

CUPRINS

Înainte de așagiri

Cuvânt înainte	7
Despre colecție	8
Despre volum	9
Dialoguri	
Despre scurtimea vieții, De brevitare vitae	11
Despre viața fericită, De vita beata	77
Cuvânt după	157
Despre Seneca	158
Despre Paulinus	161
Despre Novatus	161
Note	163
Indice	170
Curențe filozofice	
Stoicii	172
Epicureii	172
Cinicii	173
Însemnările tale	174

Imaginile din această colecție au fost gândite de Ștefan Procopie, Sasha Staicu și Andrei Florin Măceșaru, citivi la Universitatea Națională de Arte București.

CUVÂNT ÎNAINTE.
Înainte de imagini:

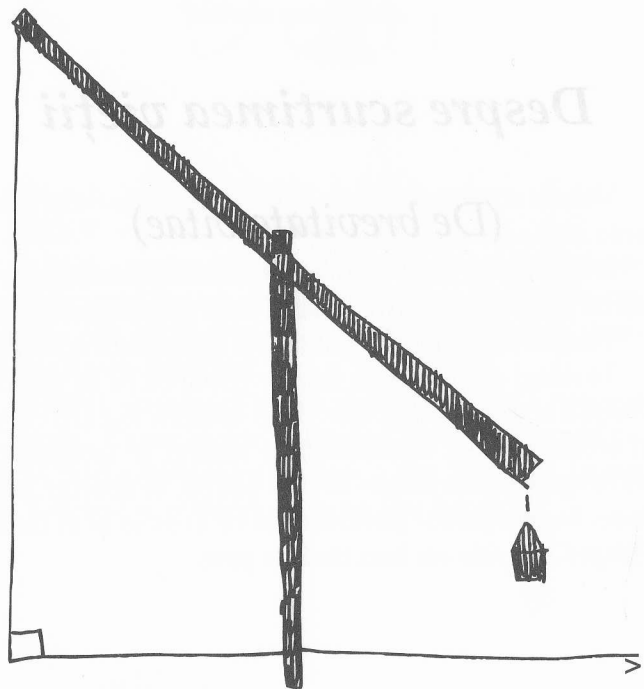
*"Virtutea trebuie
să pună mâna
și să aducă
la realitate
lucrurile pe care
le-a gândit."*

Imaginile din această colecție au fost gândite de Ștefan Procopie, Sasha Staicu și Andrei-Florin Măceșanu, elevi la Universitatea Națională de Arte București.

Despre scurtimea vieții

(De brevitae vitae)

NU ESTE PUȚIN TIMPUL PE CARE ÎL AVEM,
CI MULT CEL PE CARE L-AM PIERDUT.

Lui Paulinus

1. Cei mai mulți dintre oameni, Paulinus, se plâng de reaua-voință a naturii, căci ne naștem pentru o durată neînsemnată și chiar și acest răstimp care ne-a fost dat zboară atât de repede și cu o asemenea iuțeală, încât pe toți, cu prea puține excepții, viața îi părăsește tocmai când sunt mai pregătiți de viață. Nu doar gloata și poporul lipsit de minte suferă acest – cum este socotit de oameni – rău universal. Chiar bărbați plini de faimă au ridicat plângeri din pricina lui. El l-a făcut să exclame pe cel mai de seamă dintre medici: „viața este scurtă, știința, lungă”.

2. Acest fapt l-a silit pe Aristotel, pe când cerceta natura, să intre într-o controversă, prea puțin potrivită unui înțelept, susținând despre natură „că le-a arătat animalelor, în privința vârstei, o asemenea bunăvoință încât le-a dat să trăiască de cinci sau de zece ori o viață de om, în timp ce omului, născut pentru înfăptuiri numeroase și însemnate, i-a impus o limită atât de strâmtă.”

3. Nu este puțin timpul pe care îl avem, ci mult cel pe care l-am pierdut. Viața este îndeajuns de lungă și ne-a fost dată din plin pentru împlinirea faptelor de mare importanță, dacă viața întregă este bine chibzuită; însă când este risipită în lux și nepăsare, când nu este

consumată în numele unui scop bun, atunci când clipa ultimă, în cele din urmă, ne silește, înțelegem că am trecut printr-o viață de care nu ne-am dat seama că se duce.

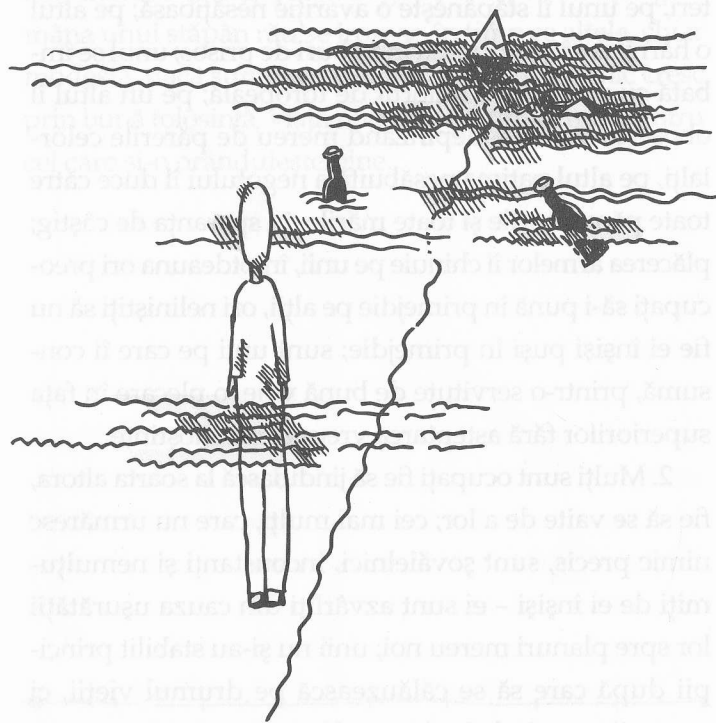
4. Așa este: nu primim o viață scurtă, ci ne-o facem scurtă, nu îi ducem lipsa, ci suntem risipitori. Asemenea marilor și regeștilor bogății, care, când ajung în mâna unui stăpân rău se irosesc, în timp ce altele, chiar modeste, dacă sunt încredințate unui bun paznic cresc prin bună folosință, viața noastră se întinde mult pentru cel care și-o orânduiește bine.

*Nu este puțin timpul pe care îl avem,
ci mult cel pe care l-am pierdut.*

1. Pentru ce ne plângem de natură? Ea s-a purtat cu bunăvoință: e lungă viața, dacă știi să o folosești. Altminteri, pe unul îl stăpânește o avariție nesățioasă; pe altul o hărnicie sânguincioasă în treburi de prisos; unul se îmbată cu vin, altul e amorțit de toropeală; pe un altul îl obosește ambiția, depinzând mereu de părerile celorlalți, pe altul patima nesăbuită a negoțului îl duce către toate pământurile și toate mărire, în speranța de câștig; plăcerea armelor îi chinuie pe unii, întotdeauna ori preocupăți să-i pună în primejdie pe alții, ori neliniștiți să nu fie ei înșiși puși în primejdie; sunt unii pe care îi consumă, printr-o servitute de bună voie, o plecare în fața superiorilor fără așteptarea vreunei recunoștințe.

2. Mulți sunt ocupați fie să jinduiască la soarta altora, fie să se vaite de a lor; cei mai mulți, care nu urmăresc nimic precis, sunt șovăielnici, inconstanți și nemulțumiți de ei înșiși – ei sunt azvârliți din cauza ușurătății lor spre planuri mereu noi; unii nu și-au stabilit principii după care să se călăuzească pe drumul vieții, ci soarta îi surprinde în timp ce lăncezesc și cască – e atât de clar că așa se întâmplă, încât nu pun la îndoială adevărul din cuvintele pe care cel mai de seamă dintre poeți le-a rostit parcă într-un fel de oracol: „Partea din

PARTEA DIN VIAȚĂ PE CARE O TRĂIM CU ADEVĂRAT
ESTE SUBȚIRE.

viață pe care o trăim cu adevărat este subțire.” Căci tot restul existenței nu este viață, ci doar timp.

3. Viciile ne asediază și ne împresoară de pretutindeni și ne împiedică ochii să se înalțe sau să se ridice spre a discerne adevărul; dimpotrivă, ne apasă în jos, odată ce ne-au cufundat și ne-au legat de poftă josnice. Celor căzuți nu le este nicicând îngăduit să se întoarcă la ei înșiși; dacă din întâmplare au vreodată parte de liniște, asemenea mării celei adânci, care continuă să se umfle după ce vântul a încetat, ei se agită și nu găsesc niciodată pace de la patimile lor.

4. Crezi că vorbesc despre cei ale căror păcate sunt recunoscute de toți? Privește-i pe cei la a căror fericire oamenii aleargă grămadă; sunt sufocați de atâta bunăstare. Pentru cât de mulți bogățiile sunt o povară! Ce mulți sunt cei cărora elocința și sfortărea zilnică de a-și arăta înzestrările le-au supt sângele! Cât de mulți sunt palizi din cauza plăcerilor neîncetate! Cât de mulți sunt cei cărora alaiul clienților aflați mereu în preajmă nu le-a mai lăsat nicio libertate! Pe scurt, trece-i în revistă pe toți aceștia, de la cei mai mici până la cei mai de sus: unul are nevoie de un avocat, celălalt îi răspunde la apel, altul este în proces, unul îl apără, altul îi dă sentința, niciunul nu se judecă pe sine, fiecare se consumă de dragul altuia. Pune-ți câteva întrebări despre oamenii ale căror nume le știi pe dinafară și vei vedea că acestea sunt semnele prin care pot fi recunoscuți: unul

îl cultivă pe un al doilea, iar al doilea pe un al treilea; niciunul nu își aparține sieși.

5. Și apoi, unii oamenii simt o indignare cât se poate de smintită: se plâng de disprețul pe care îl arată cei care le sunt superiori, pe motiv că nu-și fac timp pentru cei care vor să intre la ei în audiență! Dar are cineva îndrăzneala de a se plânga de trufia altuia, când el însuși nu își acordă sieși timp niciodată? Cu toate acestea, indiferent cine ești, acel om care îți este superior îți mai aruncă uneori o privire, fie și cu o expresie arogantă, își apleacă urechile la vorbele tale, îți îngăduie să stai alături de el; dar tu nu te învrednicești niciodată să te uiți la tine sau să te ascuți pe tine. Nu ai de ce, prin urmare, să îi reproșezi cuiva aceste îndatoriri, fiindcă, atunci când tu le-ai îndeplinit, nu căutai compania altuia, ci nu o puteai suporta pe a ta.

"Partea din viață pe care o trăim cu adevărat este subțire."

1. Chiar dacă toate marile spirite care au strălucit vreodată ar fi de acord în privința acestui subiect, nu s-ar putea nicidecum mira îndeajuns de această întunecare a minții omenești. Oamenii nu suportă ca cineva să le pună mâna pe proprietăți și, dacă există o cât de mică gălceavă în privința hotarelor de pământ, aleargă toți la pietre și la arme; și totuși, le permit să pătrundă în viața lor, ba chiar ei înșiși îi aduc înăuntru pe cei care în cele din urmă vor ajunge să se înstăpânească peste ea. Nu se găsește nimeni care să vrea să își împartă banii, totuși cu cât de mulți își împarte fiecare dintre noi viața! Când își păzesc averile, oamenii sunt foarte zgârciți, totuși, când vine vorba de cheltuirea timpului lor, singurul caz în care avariția este de lăudat, devin risipitori.

2. Astfel, mi-ar plăcea să-l iau pe unul din alaiul celor mai în vârstă și să îi spun: „Văd că ai ajuns la capătul vieții omenești, te apasă cei o sută de ani sau chiar mai mult; haide acum, amintește-ți viața ta și fă un bilanț. Gândește-te cât din acest răstimp ți s-a dus cu un creditor, cât cu o iubită, cu un patron sau un client, cât ai pierdut cu disputele conjugale, cu pedepsirea sclavilor, cu alergătura de colo-colo cu treburi prin oraș. Adaugă

Il cultivă pe un al doilea iar al doilea pe un al treilea și așa mai departe.

5. Și apoi, într-o zi, unul din ei...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

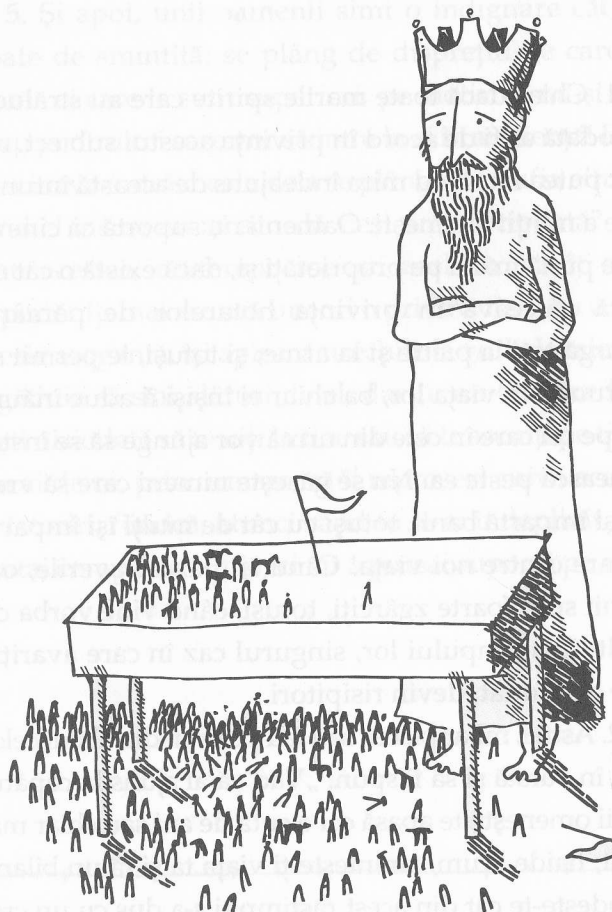
și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

și să-l găsim în altă parte...

NICIODATĂ NU NE TRECE PRIN MÎNTE FRAGILITATEA NOASTRĂ.